

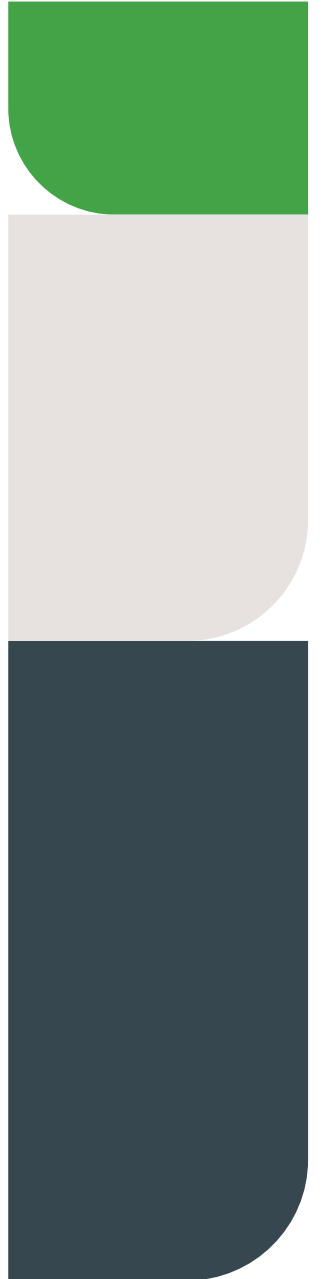
Vaccination mot pneumokocker

Smittskydd Västra Götaland

Innehåll i denna presentation

- Fakta om pneumokocker
- Vaccinationsprogram och rekommendationer för pneumokockvaccination i Västra Götaland
- Ändringar i nationellt vaccinationsprogram mot pneumokocker från 1 september
- Vacciner mot pneumokockinfektioner
- Vaccinationsrekommendationer till riskgrupper
- Revaccination
- Flödesschema för pneumokockvaccination
- Kombination med andra vacciner
- Ordination av vacciner
- Patientavgift eller avgiftsfrihet
- Ersättning för utförd vaccination
- Registrering av utförd vaccinationer
- Länkar och fördjupad information

Fakta om pneumokocker

Pneumokocker är den vanligaste orsaken till bakteriella luftvägsinfektioner som lunginflammation, öroninflammation och bihåleinflammation.

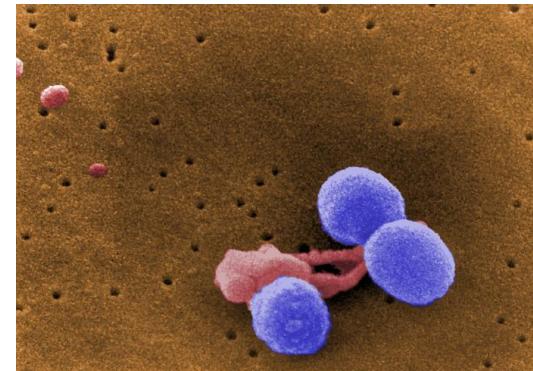
Pneumokockinfektion förekommer i alla åldrar, men drabbar främst de yngre (barn under två år) och äldre individer (över 65 år).

Det finns över 100 kända serotyper (varianter) av pneumokocker.

De allvarligaste sjukdomarna orsakade av pneumokocker är invasiva infektioner som kan ge hjärnhinneinflammation och sepsis. Begreppet ”invasiv pneumokockinfektion” innebär att infektionen finns i annars sterila kroppslokaler som blod, ledvätska eller hjärna.

Allvarliga pneumokockinfektioner kan förebyggas med vaccin. Vaccinerna ger skydd mot vissa serotyper av pneumokocker.

Vaccination mot pneumokocker kan ske året runt.

Streptococcus pneumoniae (Bild: CDC, PHIL)

Vaccinationsprogram och rekommendationer för pneumokockvaccination

Nationellt allmänt program - Barnvaccinationsprogrammet

- Pneumokockvaccination ingår i programmet sedan 2009.
- Sedan september 2023 används konjugatvaccinet **Vaxneuvance**.
- Kostnadsfritt.

Nationellt särskilt program mot pneumokocker för riskgrupper

- Personer 2 år och äldre som tillhör medicinsk riskgrupp.
- Det år man fyller 65.
- Riskgrupper delas in i två grupper med *mycket hög risk* respektive *ökad risk* för allvarlig sjukdom.
- Kostnadsfritt.
- Programmet infördes 2022, senast ändrad 1 september 2026.

Rekommendationer för personer som löper ökad risk att drabbas av pneumokockinfektion

- Personer som löper ökad risk att drabbas av pneumokockinfektion, som ej omfattas av ovan nämnda program, tex personer som tidigare haft invasiv pneumokockinfektion, har alkohol- eller narkotikaberoende, som röker eller arbetar som svetsare.
- Ej kostnadsfritt.

Ikappvaccination för personer från 65 år

- Personer 65 år och äldre
- Kostnadsfritt

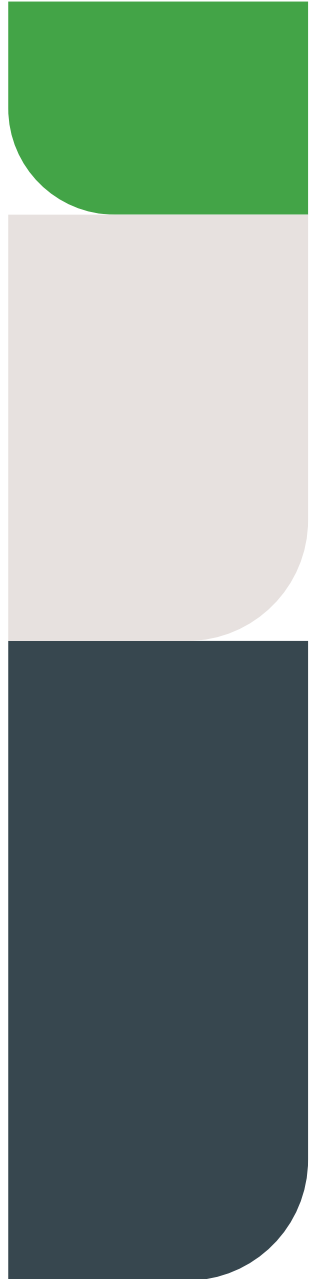
Ändring i Nationellt särskilt vaccinationsprogram mot pneumokocker för riskgrupper 1 september 2026

Från den 1 september 2026 erbjuds vaccination mot pneumokocker till alla personer det år de fyller 65 år i stället för det år de fyller 75 år.

De medicinska riskgrupperna är samma som tidigare.

Ikappvaccination från 1 september 2026

Från 1 september pågår en ikappvaccination mot pneumokocker för personer 65 år och äldre som inte tidigare vaccinerats enligt nu gällande rekommendationer (med Prevenar 20).

Vaccinationsrekommendationer för riskgrupper

Alla personer i riskgrupp rekommenderas vaccination med konjugatvaccin som innehåller minst 20 serotyper.

Även de som tidigare vaccinerats med konjugatvaccin med färre än 20 serotyper eller polysackaridvaccin. Dosen ges tidigast ett år efter senaste pneumokockvaccination.

Vissa särskilda riskgrupper rekommenderas vaccination med konjugatvaccin som innehåller minst 21 serotyper och några i kombination med polysackaridvaccin.

Pneumokockvaccin

Konjugatvaccin, som innehåller både polysackaridantigen och protein för att förbättra immunstimuleringen.

Prevenar 20, PCV20 – rekommenderat i VGR, 20 serotyper

Capvaxive, PCV21 – 21 serotyper, till de utan mjältnfunktion

Vaxneuvance, PCV15 – ingår i barnvaccinationsprogrammet sedan 2023

Prevenar 13, PCV13 – använts tidigare tex i barnvaccinationsprogrammet

Synflorix, PCV10 – använts tidigare tex i barnvaccinationsprogrammet

Polysackaridvaccin, som innehåller antigen från pneumokockbakteriens kapsel.

Pneumovax, PPV23 – används i kombination med konjugatvaccin vid vissa särskilda riskgrupper

Revaccination med pneumokockvaccin

Efter konjugatvaccin, till exempel Prevenar 20, finns det ingen rekommendation om revaccination.

Om man tidigare fått ett polysackaridvaccin, Pneumovax, rekommenderas ett konjugatvaccin till exempel Prevenar 20. Ges tidigast ett år efter senaste dosen pneumokockvaccin.

Därefter ingen ytterligare dos.

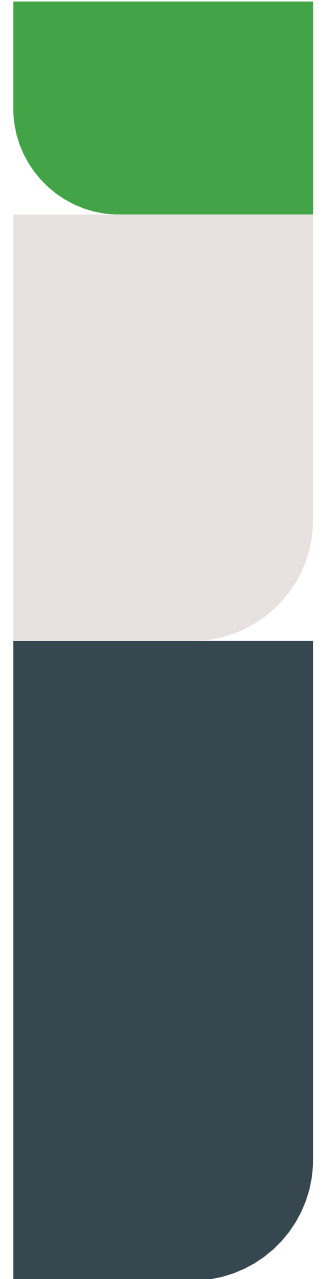
För de som fått andra pneumokockvaccin tidigare eller tillhör speciella riskgrupper se:

[Rekommendationer om pneumokockvaccination till riskgrupper — Folkhälsomyndigheten](#)

Flödesscheman som beskriver pneumokockvaccination av

- Vuxna och barn från 2 års ålder med ökad risk för pneumokocksjukdom
- Vuxna och barn från 2 års ålder med mycket hög risk för pneumokocksjukdom, uppdelat i två flödesscheman
- Övriga som rekommenderas pneumokockvaccination, men inte ingår i nationella vaccinationsprogram

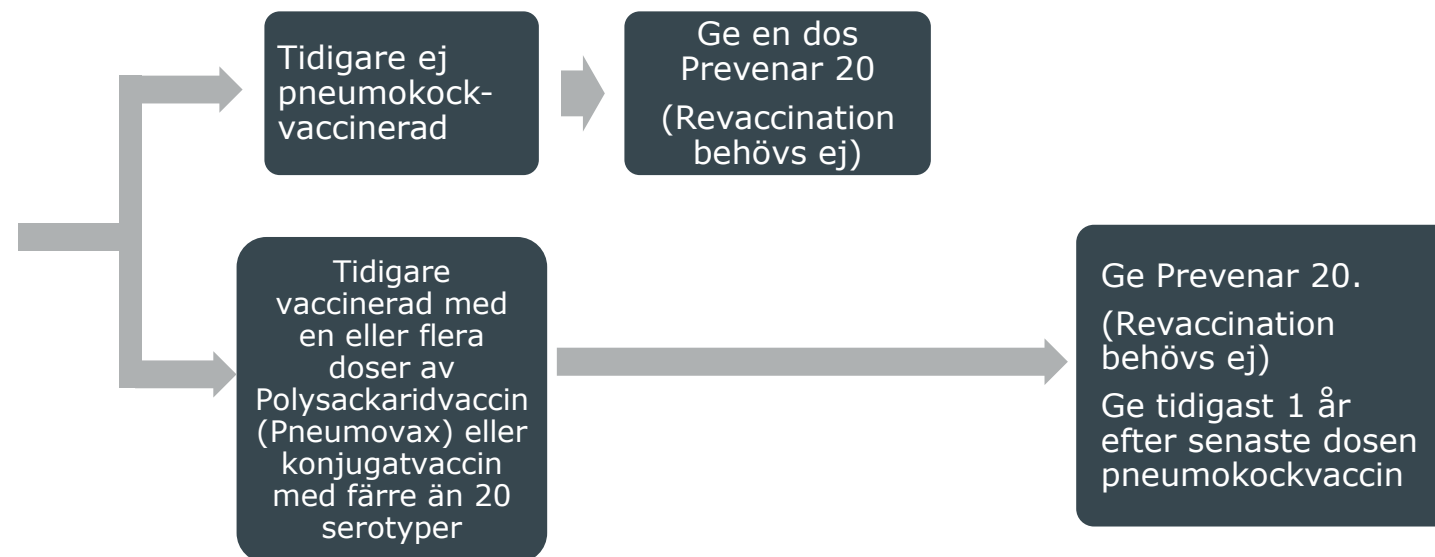

Medicinska riskgrupper med ökad risk för pneumokockinfektion hos vuxna och barn från 2 års ålder

Kostnadsfri vaccination

Person med ökad risk

- Personer från det år de fyller 65 år och äldre
- Vuxna och barn från 2 års ålder med vissa kronisk sjukdomar:
  - -Kronisk hjärtsjukdom
  - Kronisk lungsjukdom
  - Andra tillstånd som leder till nedsatt lungfunktion
    - Personer med vissa kroniska neurologiska sjukdomar, extrem obesitas eller Morbus Down.
- Kronisk leversjukdom
- Diabetes mellitus

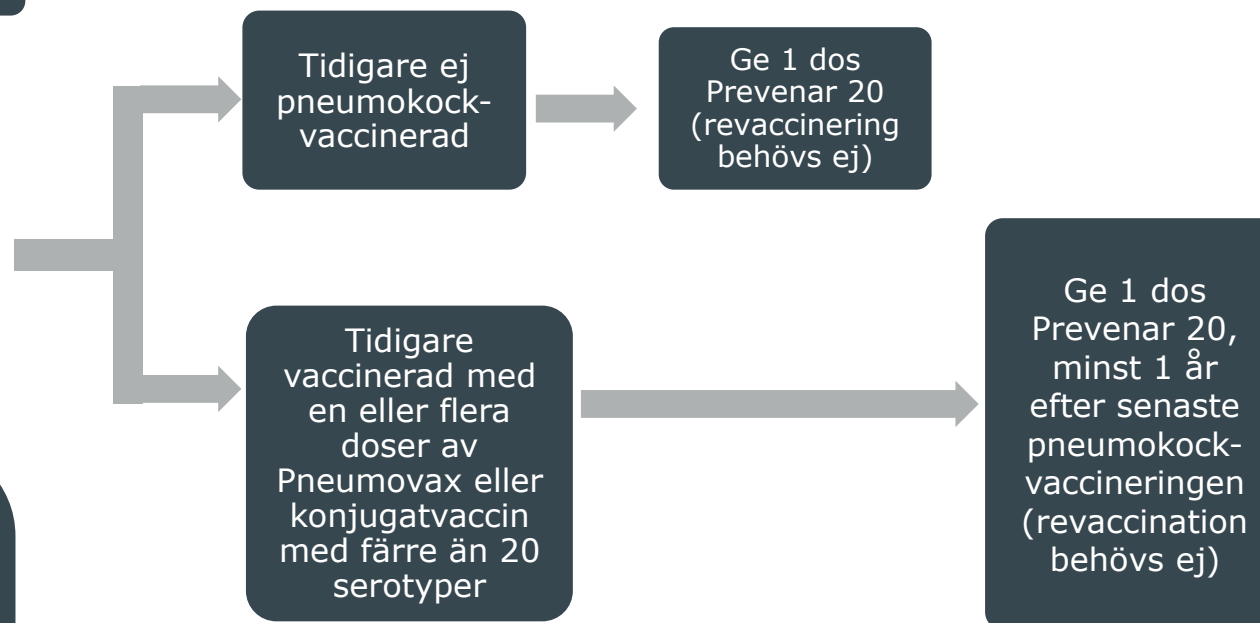
Medicinska riskgrupper med mycket hög risk för pneumokockinfektion hos vuxna och barn från 2 års ålder, del 1

Kostnadsfri vaccination.

Person med mycket hög risk

- Cystisk fibros
- cochleaimplantat
- Kronisk njursvikt, stadium 4-5
- Nedsatt immunförsvar på grund av sjukdom eller behandling**
- Organtransplantation**

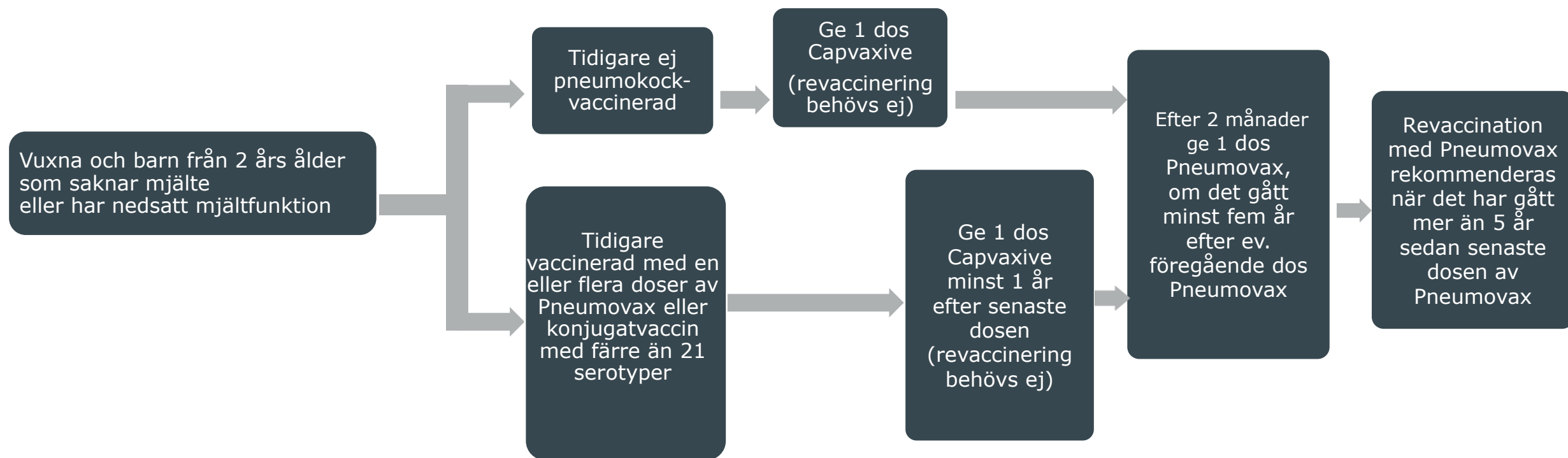
** Behov av vaccination och val av vacciner avgörs vid individuell medicinsk bedömning eftersom riskgrupperna med immunbrist är heterogena. Personer som har genomgått stamcellstransplantation vaccineras efter ett speciellt vaccinationsschema. Se sjukhusens egna riktlinjer samt [Folkhälsomyndighetens rekommendationer](#)

För mer information: [Rekommendationer om pneumokockvaccination till riskgrupper — Folkhälsomyndigheten \(folkalsomyndigheten.se\)](#)

Medicinska riskgrupper med mycket hög risk för pneumokockinfektion hos vuxna och barn från 2 års ålder, del 2

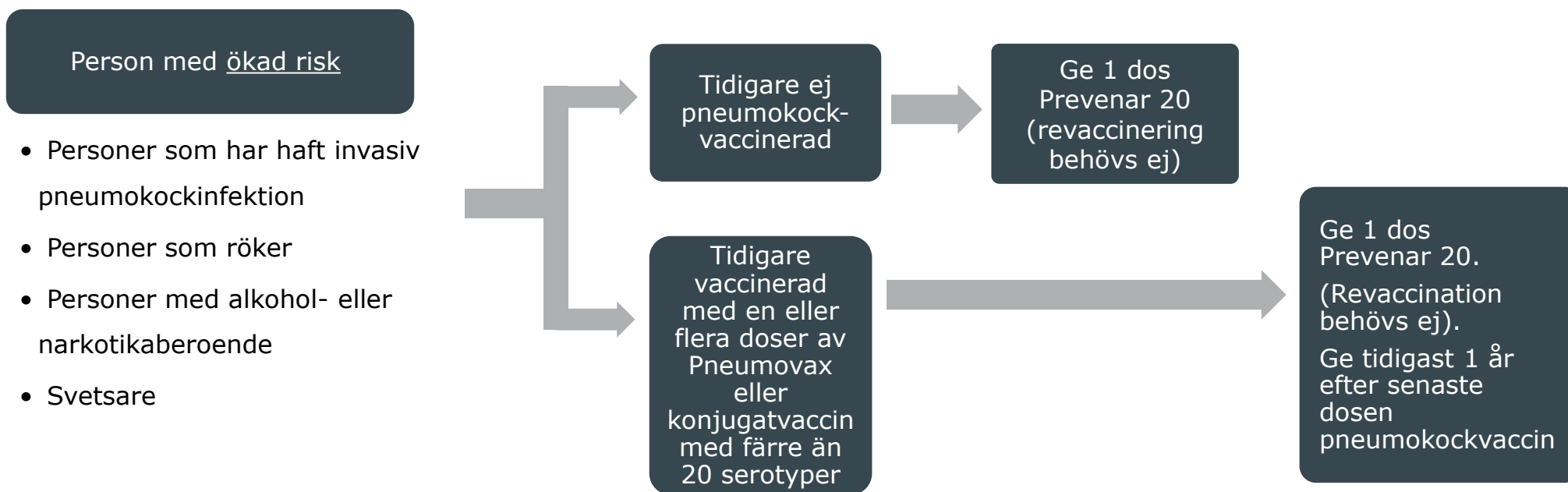
Kostnadsfri vaccination.

Personer med likvorläckage efter kirurgi eller trauma –
vaccineras efter schema, med både konjugatvaccin och polysackaridvaccin

Ökad risk för allvarlig pneumokockinfektion för personer som *inte ingår* i nationella vaccinationsprogram

Vaccination utifrån egenavgift, se [patientavgiftshandboken](#)

Vaccination mot pneumokockinfektion

Fastställt augusti 2026 av Läkemedelskommittén i Västra Götalandsregionen. Giltig t.o.m. augusti 2028.

[Nationella särskilda vaccinationsprogrammet för pneumokocker för personer som ingår i riskgrupper](#) omfattar:

- alla personer som är 2 år eller äldre och tillhör en riskgrupp (enligt nedan)
- alla personer det år man fyller 65 år.

Ett regionalt vaccinationsprogram för personer 65 år och äldre oavsett risktillhörighet finns för personer bokförda i Västra Götaland från 1 september 2026. För dem som ingår i något av dessa två vaccinationsprogram är vaccinet kostnadsfritt.

Riskgrupp/ risktillstånd	Åldersgrupp	Riskenivå	Rekommenderat vaccin (om tidigare inte vaccinerat mot pneumokocker) *	Kostnadsfritt eller egenavgift inom VGR
Aspleni eller hypospleni	Vuxna och barn 2-17 år	Mycket hög risk	Capvaxive, följt av Pneumovax** två månader senare	Kostnadsfritt
Likvorläckage	Vuxna och barn 2-17 år	Mycket hög risk	Prevenar 20, följt av Pneumovax två månader senare	Kostnadsfritt
Nedsatt immunförsvar	Vuxna och barn 2-17 år	Mycket hög risk	Individuell bedömning (se Folkhälsomyndighetens rekommendationer samt sjukhusens egna riktlinjer)	Kostnadsfritt
Cochleaimplantat	Vuxna och barn 2-17 år	Mycket hög risk	Prevenar 20	Kostnadsfritt
Cystisk fibros	Vuxna och barn 2-17 år	Mycket hög risk	Prevenar 20	Kostnadsfritt
Organtransplantation	Vuxna och barn 2-17 år	Mycket hög risk	Individuell bedömning (se Folkhälsomyndighetens rekommendationer samt sjukhusens egna riktlinjer)	Kostnadsfritt
Kronisk njursvikt	Vuxna och barn 2-17 år	Mycket hög risk	Prevenar 20	Kostnadsfritt
Kronisk hjärtsjukdom	Vuxna och barn 2-17 år	Ökad risk	Prevenar 20	Kostnadsfritt
Kronisk lungsjukdom	Vuxna och barn 2-17 år	Ökad risk	Prevenar 20	Kostnadsfritt
Tillstånd som leder till nedsatt lungfunktion eller försämrad hostkraft med sekretstagnation	Vuxna och barn 2-17 år	Ökad risk	Prevenar 20	Kostnadsfritt
Kronisk leversjukdom	Vuxna och barn 2-17 år	Ökad risk	Prevenar 20	Kostnadsfritt
Diabetes mellitus typ 1 och 2	Vuxna och barn 2-17 år	Ökad risk	Prevenar 20	Kostnadsfritt
Personer det år de fyller 65 år	Året man fyller 65 år	Ökad risk	Prevenar 20	Kostnadsfritt

**Länk till VGR Terapigrupp Vaccins råd för
Vaccination mot pneumokockinfektion**

Riktlinje för vaccination vid immunsuppressiv behandling

Från Svenska infektionsläkarföreningens programgrupp för vaccinationer
Version 2026-03-24

Länk till Svenska Infektionsläkarföreningens
[Riktlinje för vaccination vid immunsuppressiv behandling](#)

Samvaccination influenza, covid-19 och pneumokocker

Individuell bedömning måste göras när flera vacciner tas samtidigt då det finns en risk för mer uttalade, men ofarliga, biverkningar, till exempel feber. Två vaccinationer per tillfälle är att föredra framför tre.

Vaccin mot pneumokocker, standardvaccin mot influenza och mRNA-vaccin mot covid-19 kan ges samtidigt.

Förstärkt influensavaccin kan ges vid samma tillfälle som mRNA-vaccin mot covid-19.

Förstärkt influensavaccin ska **inte** ges vid samma tillfälle som konjugerat pneumokockvaccin.

Vid samtidig administrering bör olika injektionsställen användas, helst en injektion i vardera armen om två vaccin ges samtidigt. Om samvaccination inte bedöms aktuellt bör det gå minst 1 vecka mellan vaccinationerna.

[Flera vaccin vid samma tillfälle | Vårdgivarguiden](#)

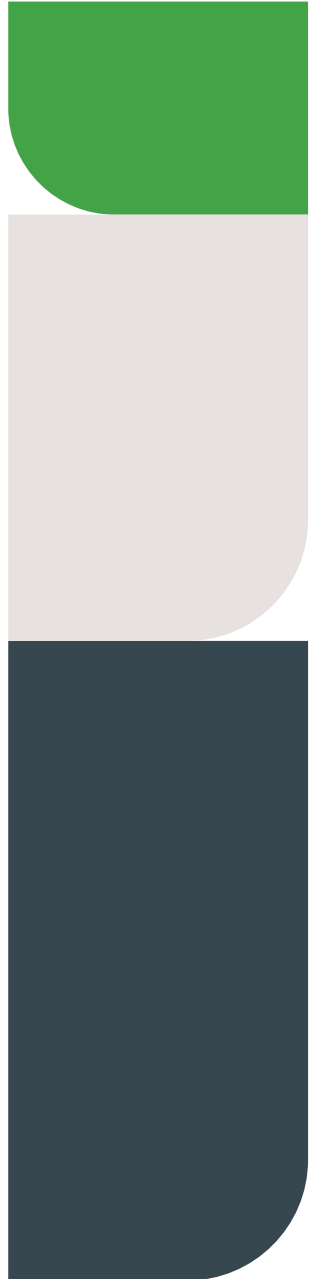

Ordination av vaccinationer

Behörighet att ordinera vaccin

- Bestämmelser om vilken utbildning en sjuksköterska ska ha genomgått för att vara behörig att ordinera läkemedel för vaccination finns i Socialstyrelsens föreskrifter (HSLF-FS 2018:43) om behörighet för sjuksköterskor att förskriva och ordinera läkemedel.

[Senaste version av HSLF-FS 2018:43 om behörighet för sjuksköterskor att förskriva och ordinera läkemedel \(socialstyrelsen.se\)](#)

Patientavgift eller avgiftsfrihet

- Vaccination enligt det nationella vaccinationsprogrammet erbjuds kostnadsfritt till alla som är folkbokförda i VGR.
- Samma gäller för ikappvaccination av personer 65 år och äldre som inte vaccinerats enligt gällande rekommendation
- Övriga personer betalar egenavgift enligt [vaccinprislista](#).

Ersättning för utförd vaccination

Vaccination mot pneumokocker utförs av vårdval vårdcentral, vissa enheter inom sjukhusförvaltningarna eller hos upphandlade vaccinatörer.

Ersättning erhålls från VGR för vaccination som ingår i nationella vaccinationsprogram samt ikappvaccination genom registrering av "Kampanj" i MittVaccin.

Länkar till ersättningsanvisningar:

[Ersättningsanvisning Vårdval vårdcentral](#)

[Ersättningsanvisningar Regionhälsan och sjukhusförvaltningar](#)

Registrering av utförd vaccination

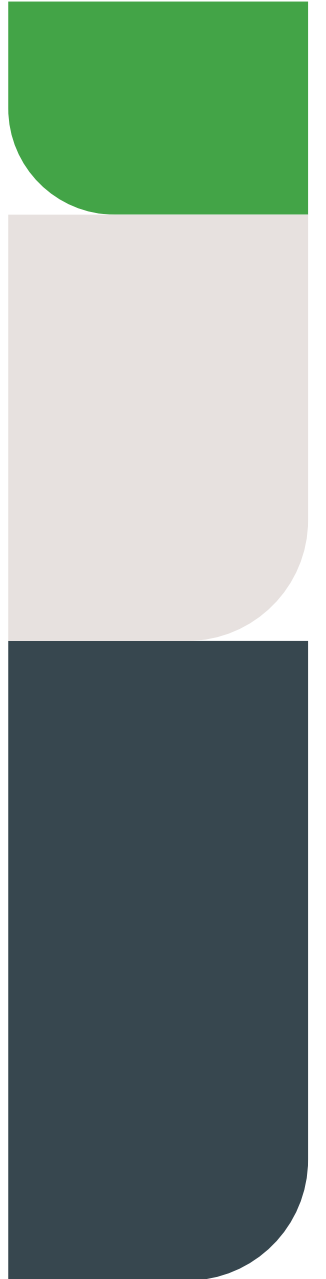
- Samtliga vaccinationer som ges ska registreras i MittVaccin Journal, både de vaccinationer med "Kampanj" och de utan.
- Vaccinationer som ges inom ramen för nationella vaccinationsprogram ska rapporteras till [Nationella vaccinationsregistret \(NVR\)](#). Överföring sker automatiskt från MittVaccin Journal till NVR.

Länkar och fördjupad information

Information från Folkhälsomyndigheten:

- [Sjukdomsinformation om pneumokockinfektion](#)
- [Barnvaccinationsprogram – Allmänt program för barn](#)
- [Vaccinationsprogrammet mot pneumokocker för riskgrupper](#)
- [Rekommendationer om pneumokockvaccination till riskgrupper](#)
- [Nationella vaccinationsregistret](#)

Länkar och fördjupad information

Information från Västra Götalandsregionen:

- Samlad information finns på [Regional Vaccinationssamordnings webbplats](#) med länkar till fördjupad information, hälsodeklaration, vaccinprislista, osv.
- [Vaccinprislista för VGR](#)
- [Vaccinationer – Vårdgivarwebben Västra Götalandsregionen](#)
- [Smittskydd Västra Götaland](#)
- [Hälsodeklaration inför vaccination](#)
- [Ersättningsanvisning Vårdval vårdcentral](#)
- [Ersättningsanvisningar Regionhälsan och sjukhusförvaltningar](#)

